

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.— Din, za naročnike v inozemstvu 40.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 75 para za nadaljnja uvrščena primeren popust. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 para za vsako petit-vrstno. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva št. 312.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t.j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Krivica strokovnemu šolstvu.

Kraljeva uredba o izenačitvi plač nastavnikov srednjih in strok. šol od 27. junija 1921. ali točneje nje uporaba razburja vedno bolj učiteljstvo ne toliko na gimnazijah in realkah, tem bolj pa na strokovnih šolah (obrtnih in trgovskih). Od nekdanje je že praksa, da službujejo na teh zavodih poleg akademikov tudi učne moči s srednješolsko oz. specialno izobrazbo, to pa iz enostavnega razloga, ker akademsko izobraženih učnih moči za gotove stroke sploh ni oz. jih v doglednem času tudi ne bo. Prejšnja praksa je torej bila, da so posebno sposobne in izvršne učne moči sprejemali od zavodov nižjih kategorij in jih po potrebi tudi izobraževali v specialnih kurzijah. Te so delo rade prevzemale, ker so imele že apriori tam lepše prejemke ter možnost napredovanja kakor učne moči z akademsko izobrazbo. Gori navedena uredba na je po mnenju nekaterih to razmerje nenadoma presekala. Opredelila je učiteljstvo v več kategorij, ki imajo različne pravice pri različnih dolžnostih. Pravično bi bilo, če bi se ravnale pravice po dolžnostih, a temu ni tako: kategorije z večimi pravicami imajo manj dolžnosti in obratno. Držal bi kvečjemu ozir na lažje ali težje delo ter bi bilo mogoče recimo določiti različne kategorije za gotove predmete, ki zahtevajo morebiti manjšo predizobrazbo oz. manjši napor. Že z ozirom na značaj šole je treba kot predmet izločiti vse predmete, ki jih moremo smatrati za »manjvredne«. Takih predmetov seveda ne bodete dosti našli: moderna šola priznava n. pr. risanju važnost jez. pouka, o važnosti telovadbe je škoda besed — naj bi se ji dodala še higijena, pa je dovolj snovi za rednega učitelja: strojeopis spada v posebne tečaje, ravno tako lepništvo, če ne obstaja risanje kot predmet (sicer je to del tehničnega risanja): težje je s stenografijo; ker pa zahteva veliko spretnosti in truda poleg jez. izobrazbe, zasluži vsekakor pravice polnovrednega predmeta.

Komur je res za resnični napredek v šoli pri vzroci in pouku, mora položiti

predvsem temelje za harmonično delo vsega učiteljstva. Popolno izključeno je pa to, če obstojajo na istem zavodu različne »kaste« učnih moči, ki so ločene pri pravicah in dolžnostih. Slabo razpoloženje ustvarja to med učiteljsvom in slabo tudi med mladino, ki presoja vse razmere s svojega gotovo skrajno subjektivnega stališča; sami resni vzroki slabših učnih in posebno vzgojnih uspehov.

Razumemo popolnoma stremljenje akademikov, ki hočejo varovati srednje (strokovne) šole pred učnimi močmi z neakademsko izobrazbo. In dokler je še pri nas v yeljavju načelo, da velja položeni izpit in ne položeno delo, potem se je težko boriti proti zahtevi, da poučijo na srednji šoli le akademično izobražena moč. Priznamo to, vendar pa ne gre, ker ni akademikov, sprejemati tudi druge in jih na prav nizek način naravnost — izkorističati. Žal, ne najdemo zato drugega izraza. Take moči ne poučujejo namreč mogoče samo »manjvrednih« predmetov, ampak tudi take, ki bi jih naj akademik: dosežajo vse učne smote, so izvršno kvalificirane, opravljajo torej popolnoma dela akademikov, zato pa imajo manj pravic in več obveznosti. In to je krivica, ki se maščuje. Mislimo, da je pravična pot le taka: ali odstraniti kategorije sploh ter daste vsem enake pravice in obveznosti, ali pa pustite samo eno kategorijo: akademsko. Seveda akademikov ne bo dovolj, ker je vedno manj ljudi, ki bi po dolgoletnem trudopolnem študiju ob grenkem delu hoteli še — stradati, a država bo potem, če ji je za dobrobit strokovnega šolstva, že toliko zboljšala gnotni položaji osobja, da bo poklic vsaj malo mikaven. Ne sme pa delati tako, kakor poizkuša minister, ki neče plačevati dražjih pomočnikov in dela raiši z vajenci. (Primeri je drastična, a ne pove niti vsega: vajenec redno postane pomočnik z vsemi pravicami, po uredbi so pa baje neakademikj nekakšne okamenine.)

Na tako pot morale država ne sme iti. Mislimo, da tudi društvo srednješolskih učiteljev, ki mu gre v takih vprašanjih gotovo tehtna beseda, ne more soglašati s takim načinom izkoriščanja in mora zahtevati, da to nemoralno izkoriščanje od strani države preneha oz. da

ne postane običaj. Je pa to tudi v interesu akademikov samih, kajti če se prične ta praksa uvajati na široko, bodo položena izgubili s strokovnih šol akademiki, mesta bodo pa zasedle vedno manj kvalificirane — to je seveda cenejše moči. Poznamo štedenje pri šolstvu; šlo bo tudi brez akademikov. S povečimi manj usposobljenim učiteljstvom mora logično padati tudi stavljeni cili torej — rakova pot. Ne smemo prezreti tudi, da je že stagnacija sama nazadovanje. Učiteljstvo osnovnih šol se tega dobro zaveda in zahteva zato tudi dostop na vseučilišče.

Če se država oz. stanovska društva odločijo na srednjih (strokovnih) šolah samo za akademike, nimamo nič proti temu, naj se unese to v uredbo in naj se to tudi dosledno izvrši. Manjkalo bo akademikov res, in treba bo obseg pouka skrajšati, a potem se bodo vsaj zganili tisti krogi, ki jim te vrste šolstva prinaša predvsem koristi in bodo bolj voljni žrtvovati za šolstvo. Učiteljstvo osnovnih šol gotovo umeva pomen šole, umeva tudi, da je zasilna šola prei ovira nego opora napredku; zato je in bo vedno stalo v boju proti zasilnim šolah. In če smatrajo akademiki svoje neakademike tovariše za manj sposobne, moramo to kot princip gotovo upoštevati z njihovega stališča kot upravičen. Pričakujemo pa od njih, da bodo nastopili proti izkoriščanju nepolno kvalificiranih. Tem je bōdisi zapreti vsak dostop ali pa jim je priznati vse pravice.

V Avstriji strokovno šolstvo gotovo ni bilo slabo. Vendar tudi tam ni moglo strok. šolstvo obstojati s samimi akademiki, država je sprejemala tudi druge dobre moči in jim priznala potem tudi vse pravice akademikov. Ali naj naše šolstvo vzdrži s samimi akademiki? Pa to vprašanje naj rešuje strokovno učiteljstvo samo. Nas zanima predvsem kraljeva uredba z dne 27. junija 1921, ki je bila gotovo nujno potrebna, da je prinesla neko enotnost v srednje šolstvo, ki je bilo do takrat nač precejšen konglomerat. Že njen naslov pove vse. Njen namen je bil gotovo, da po možnosti izenači prejemke nastavnikov, ter je v to svrhu razvrstila po takratnih službenih razmerah nastavnike po gotovih vidikih v posamezne kategorije. Uredba more biti pod-

laga za trenutno opredelitev. Izključeno pa je, da bi uredba imela namen petrificirati razmere nastale pri takratni opredelitvi. Ministrstvo prosve, ki je gotovo odločilno sodelovalo pri sestavi te uredbe, je tudi že na konkretnih slučajih dokazalo, da je tudi na podlagi te uredbe smiselno praksi, ki je obstajala v posameznih bivših državah, neakademikom mogoče pristop do pravic akademikov. Samo Ministrstvo za trgovino in industrijo, ki se ravna sicer v šolskih vprašanjih v obče po odločitvah Ministrstva prosve, vztraja še danes na nerazumljivem naziranju, da je gornja uredba službeno razmerje vsakega nastavnika ustalila enkrat za vselej.

Žalostno pa je, da ima ravno to ministrstvo v svojem področju največ strokovnih šol, kjer trpe posamezni nastavniki vsled krivične interpretacije uredbe ter se jim zapira pot do prejemkov in čina, ki jim ga je dosedanja praksa po službeni pragmatiki vsled njihovega dela in specialnih usposoblenosti zagotavljala. Da bo anahronizem še večji, moramo še povedati, da prejemo vsled tega, ker so se specializirali v gotovih predmetih (so povečini poleg tega z meščansko šolskim izpitom) danes manjše prejemke, nego njih bivši sošolci, ki so ostali na osnovni šoli.

Nujno pozivamo vse merodajne kroge, da se zavzamejo za pravilno in pravično interpretacijo gor. uredbe. Opozarjamo tudi vse naše poslance, ki jim je na srcu strokovno šolstvo, da zastavijo na merodajnem mestu ves svoj vpliv in odstranijo zle posledice slepega birokratizma.

Iz seje višjega šolskega sveta, z dne 27. aprila.

Mladina in gledališče.

Viš. š. nadz. Poljanec je poročal o sklepih tozadevne ankete. Anketa je sklenila, da bo na oznanilih predstav, ki niso primerne za mladino, vselej pripomnila: »Za mladino neprimerno.« K takim predstavam se ne bo puščala mladina do 18. leta. Vselej bodo o takih predstavah obveščena ravnateljstva in policija. Za iz-

LISTEK.

Kako je bilo pred 50 leti.

(Dalje.)

Ker je bila idrijska šola že prej na dobrem glasu, zaslužila je zdaj še bolj to dobro ime. Zato so prišli v idrijsko šolo učenci iz Vipave, s Krasa, s Tolminskega itd. Glede jezika ni bila šola nemška; bila je kljubu »c. kr.« slovenska; toda nemščina je bila le učni predmet, torej ne učni jezik. Ker smo bili učitelji odločni Slovenci, smo delali tudi zunaj šole za narodni napredek.

Podpirali smo v prvi vrsti čitalnico. Ustanovljeno malo časa prej, čitalnica je imela dokaj časopisov v svojih prostorih ter je prirejala zabavne in poučne prireditve, pri katerih je seveda učiteljstvo sodelovalo v prvih vrstah. Čitalnica je širila med rudarje knjige in časopise; zato so bili idrijski rudarji že takrat zelo izobraženi, pozneje pa vedno bolj in zreli, zlasti v političnem pogledu. Jaz sem bil leta 1870/71. ustanovil v Idriji društvo »Slovenska bukvarna«, iz katere so si osobite mladi ljudje pridno iznosole-

vati knjige. Zato knjižnico sem bil nakupil iz knjižarne »Gionini« v Ljubljani skoro vse knjige, kolikor jih je bilo takrat dobiti. V družbi s svojimi tovariši in nekaterimi domoliubi (n. pr. sodnijski adjukt Žerjav, oče ministra dr. Zerjava) sem bil ustanovil društvo »Šola« v podporo nabave šolskih potrebščin revnih učencev na Slovenskem. društvo, ki se je bilo pod novim naslovom »Narodna šola« pozneje preselilo v Ljubljano.

Da smo bili zavedni učitelji tudi zavedni Slovenci v tisti dobi 1870/71., to ni bilo nič posebnega; kajti takrat je v omenjeni kratki, prekratki dobi vladalo na Dunaju slovansko ministrstvo (grof Hohenwart kranjsko-slovenski poslanec, kot mništovski predsednik in Čeh Jireček kot naučni min.). O Hohenwartu piše dr. Lončar, da je bil vodja slov. poslancev v državnem zboru, kjer smo si po njegovih zaslugi bili priborili Slovenci nekaj pravic. Še več pravic je hotel Hohenwart nakloniti Čehom, pa se je nemški cesar vtikal v notranje zadeve Avstrije, in padlo je njegovo ministrstvo, kateremu je za dobo 6 let sledilo zelo nemško, Auerspergovno ministrstvo. Predno je bila nastopila ta nemška reakcija, torej še pod Ho-

henwartovim ministrstvom, smo v Idriji v deželni zbor volili rudniškega nadsvetnika Marka Lipolda, Slovenca, doma iz Mozirja, kjer je ta rodbina uživala velik ugled tu in drugod. K izvolitvi tega poslanca so idrijski učitelji veliko pripomogli in veselilo jih je, da se je bil Lipold v deželnem zboru pridružil Bleiweisu. V teh ugodnih političnih razmerah je bilo tudi meni mogoče, da sem se intenzivno zanimal za slovensko ljudsko šolstvo na Kranjskem. Dokaz temu je mala brošurica, ki sem jo bil dal na svetlo pri Milicu v Ljubljani leta 1871. pod naslovom »Kranjsko ljudsko šolstvo« in jo posvetil novemu, komaj ustanovljenemu c. kr. deželnemu šolskemu svetu za Kranjsko v Ljubljani.

V predgovoru te knjižice, v kateri razlagam nove zakone in šolstvo tudi drugod po Avstriji, pravim: »Večkrat sem slišal tožiti, kako je naše domače ljudsko šolstvo zanemarjeno. Po večem sem verjel takim glasovom, ki so navadno dohajali od učiteljev; kajti le te šola najbolj zanima. Vendar se nisem popolnoma zanesel na posamezne govorice; rad bi bil imel dejanske vesti o stanju kranjskega ljudskega šolstva. V ta na-

men sem razposlal koncem lanskega leta našim učiteljem vprašanja v tej zadevi. Ti so mi na ta vprašanja radovoljno odgovorili ter mi prav odkritosrčno poročali o stanju svojih šol. V teh odgovorih mojih tovarišev je bilo toliko zanimivega blaga, da sem sklenil, v celoto ga sestaviti ter priobčiti.«

O številu šol in učiteljev sem poročal:

»Na Kranjskem je bilo v šolskem letu 1869/70.: 247 ljudskih šol (med temi 43 za silo), in sicer 168 slovenskih, 21 nemških, 58 pa slovensko-nemških. Na 197 šolah se je podučevalo tudi ob nedeljah, to je, bilo je 197 nedeljskih šol. Vseh šolskih moč (učiteljev, podučiteljev, katehetov) je bilo 528, učiteljev pa 52 (seveda z 44 nunami vred). Učiteljev je bilo 241, podučiteljev 38. Za šolo godnih otrok je bilo 48.259, v vsakdanjo šolo jih je hodilo le 26.950, v nedeljsko šolo le 4285 otrok. Brez vsakdanje šole, t. i. brez pravega, izdatnega šolskega poduka je bilo tedaj 21.309, in čisto brez poduka 17.024 za šolo godnih otrok.

(Dalje prihodnjič.)

I. Lapajne.

vršitev tega sklepa mora skrbeti gledališka uprava. Rayno tako je sklenila anketa. naj bo prepovedano. — če ni za to posebnega dovoljenja šolske oblasti — mladini sodelovanje na gledališkem odru. in še prav posebno šolskim učenkam pri baletih. Višji šolski svet je te ankete sklepe sprejel in je dodal disciplinarnim predpisom za dijake, da so jim najstrožje prepovedane predstave, ki so na oznanih označene kot za mladino neprimerne.

Imenovanja na mešč. šolah.

Na deško meščansko šolo v Celju se imenujejo Mirko Kovač (II. skupina); Ivan Černež (I. skupina); Josip Grašar (III. skupina). Na meščanske šole v Mariboru se imenuje Marija Rozman (I. dekl. mešč. šola, III. skupina); 2. učno mesto se iznova razpiše; Beatrika Sedevič kot uč. ženskih ročnih del na II. mešč. dekl. šolo; Ana Petelin (II. skupina); Viljem Šušteršič kot učitelj petja in glasbe na deški mešč. šoli; na isti šoli Viktor Rode (I. skupina); Josip Poljanec in Josip Lampe (III. skupina); Ljudmila Poljanec (II. dekl. mešč. šola).

Vrtnarski tečaj.

Poročilo v. š. n. Gangla o dvodnevem vrtnarskem tečaju, ki je bil dne 22. in 23. aprila na Primskovem pod vodstvom vrtnarskega nadzornika Frana Črnagoja, se vzame s pohvalo in odobruje na znanje.

Imenovanja na osnovnih šolah in otroških vrtcih.

V Koprivniku se uč. služba razpiše iznova; tako tudi nadučiteljska služba v tem kraju. V Štalcarje pride Terezija Turkova, Račala Hrovatova je imenovana v Žužemberku. Za učiteljico ženskih ročnih del v Ribnici je imenovana Franja Fričeva. Voditeljica I. mestn. otroškega vrta v Ljubljani postane Ana Gorupova. Nadučitelj v Mengšu je imenovan Peter Sirc. Učiteljsko službo na deški osnovni šoli je dobil Julij Čenčič. V Dolenjo vas pri Ribnici pride Nežika Klunova. V Smartnem pri Kamniku se obe službi iznova razpišeta. Na dekl. osn. šolo v Novomestu pride Milena Sušnik-Kavčičeva. Na deško osnovno šolo v Novem mestu so imenovani: Ludvik Koželj, Stanislav Menart in Pirnat Viktor. Nadučiteljsko službo v Vodcah je dobil Gustav Ferjan. Mesto otroške vrtarice v Dolnji Lendavi dobi Franja Goriškova. — Na bivšem Štajerskem so stalno imenovani: Amalija Lovčičnik v Lozinju; Bragles Dragica v Čadramu; Amalija Vobičeva kot nadučiteljica na I. dekl. osnovni šoli v Mariboru; eno učno mesto na tej šoli se nanovo razpiše; na II. dekl. šoli Rožica Novakova; oddaja se I. mesta se odloži; Vlad. Skrbinšek v Jarenjini; predlog za službo pri Sv. Marieti ob Pecnici se zavrne; Mohorko Ivan kot nadučitelj v Račah; Marija Pirnat kot učiteljica ženskih ročnih del v Št. Iliju pod Turjakom; pri Sv. Tomažu se pa mesto učiteljice ž. r. del iznova razpiše; spis o oddaji nadučiteljskega mesta na deški okoliški šoli v Celju se vrne okrajnemu šolskemu svetu v popolnilo. Nadučiteljsko službo na Bregu pri Ptujju je dobil Cvetko Fran. V Št. Rupert v Slov. goricah pride Jakopc Franc. v Brežici Josip Jerše, v Sv. Peter pod Sv. Gorami pa Hedka Lovrec.

Disciplinarne zadeve.

Reši se enajst disciplinarnih slučajev.

Razširjenja šol.

Razširi se šola na Polzeli v šestrazrednico; v Podpečih se ustanovi samostojna dvorazrednica; prešla se ena hišna številka iz okoliša Vransko v okoliš Št. Jurij ob Taboru; sistemizujeta se 2 učni mesti za srbohruvaščino na šolah v Mariboru in 5 stalnih vzporednic na osnovnih in mešč. šolah v Mariboru.

Vpokoitve.

Predlagajo se v stalno vpokoitve: Marija Pirkmajer, Terezija Kovačič, Peter Wudler, Marija Albanese-Pleško, Vekoslava Heričko-Fras in Antonija Lorger.

Iz Jugoslavije.

— Zdravstvenemu odseku in višjemu šolskemu svetu. Boj proti tuberkulozi v šoli. Stojimo v znamenju boja zoper jetiko. Dosedaj se je bil boj zoper to strašno morilko človeštva več ali manj teoretično, sedaj pa se je v naši državi začela velikopotezna praktična akcija za pobijanje jetike. Snujejo se oz. so deloma že osnovane protituberkulozne lige, ki so jim voditelji zdravniki, kar je povsem razumljivo. Izza vseh oglov se nam vsepovsod reži mrtvaška glava z zdravimi, neptom-biranimi zobmi nasproti čes: »Al! te bom!« Želim, da bi pohrustala vse jetič-

ne in nejetične krajne šol. svete. Zakaj? Poslušajte! — Imamo kopico predpisov o negovanju zdravja šolske mladine. So predpisi o šol. stavbah, klopih, straniščih itd., itd., pa tudi o snazanju šol. prostorov. Zadnji teh je z dne 14. avgusta 1920 št. 8245 od zdravstvenega odseka za Slovenijo in Istro. ki veli, da morajo biti tla vseh učnih prostorov vsaj dvakrat mesečno umita, ter vsaki drugi dan pome-tena. Kedaj in kolikokrat se naj pomivajo in pometajo hodniki, stopnišča, stranišča, pisoarii, veže itd. ni povedano. — Dostikrat sem si že mislil, zakaj se skoro brez-izjemno vsaka naredba, ki izide, tako ostro in neusmiljeno kritizira? Odgovor na to je pač edino ta pravilen, da izdajajo take naredbe ljudje, ki nimajo na licu mesta nobenega posla, in ki se ne ozirajo prav nič na krajevne razmere. Zanimivo bi bilo vsekakor vedeti, na kolikih in katerih šolah se vrši pomivanje dvakrat na mesec! — Prej je bilo predpisano letno štirikratno pomivanje vseh šolskih (ne samo učnih) prostorov. Toda mi vsi vemo, vsaj na deželi, da so se vsi šolski prostori temeljito osnažili le pred začekom šol. leta in o veliki noči. In smno bili končno še zadovoljni da je še vsaj tako. S pometanjem pa pač nismo bili in še sedaj ne moremo biti zadovoljni. Čudom se čudimo predpisu, ki zahteva pometanje vsak drugi dan. Vsaka gospodinja, tudi najrevnejšega stanu pomete danes stanovanje vsak dan. Šole pa, ki jih poseča dnevno več sto otrok, bi se naj pometale vsak drugi dan, to je: ponedeljek, sredo, sobota, torek, petek, ponedeljek. Potemtakem bi ostali šol. prostori vsako drugo nedeljo in vsak drugi četrtek posmečeni, kar pa ne more trpeti noben šol. vodja. Gotovo bi bili učni prostori prav snažni, navzlic dvakratnemu, odnosno trikratnemu pometanju na teden, ako bi se dvakrat na mesec pomivalo. Kateri kr. šol. svet pa bo utrpel toliko stroškov? Ali ne bi bila voljna protituberkulozna liga v tej zadevi posredovati pri zdravstvenemu odseku? Na vsak način pa bi se naj vprašalo za nasvet tudi šol. voditelje, kajti drugačno mora biti snaznje prostorov, ki jih posečajo otroci, ki hodijo po mestnem tlaku z galoši iz gumtja, in zopet drugačno ono, ki jih obiskujejo otroci, ki hodijo dve uri po blatu z galoši iz ilovice. Naj si pogleda. kogar zanima, kakšen kup blata se namete po končanem pouku samo v enem dnevu, ako je deževno vreme! In kr. šol. svet, to nebolj-geno dete šol. oblasti? Plačuje navadno šol. slugo tako slabo, da se »potegujejo« za to ljudje, ki niso za nobeno drugo rabo več, največkrat pa nihče. Zgodilo se mi je, da sem nenadoma zgubil šol. slugo. Kr. šol. svet se je za stvar zmenil toliko, kakor nič. Toraj pomagaj si sam! — Deca so pod mojim nadzorstvom pometali, donašali pitne vode in drugo. Pa me naznanil podnačelnik kr. š. sveta, moj sosed in župnik. Oprostite, da govorimo tako avtonomno! S priznalo vneto pošlje višja šol. oblast šol. vodstvu ukaz, naj v bodoče, ako me bodo še mučile enake skušnjave, bičam svoje pregrešno telo v znamenju § 124. Kr. šol. svet pa je bil šiban le s slamicami, kakor »okoli 4.000«. S solznimi očmi — menda je imel katar — je to bridko prigodo poslušal moj tovariš P. »Zakaj pa sam ne pometiš,« me je pokaral, »kakor jaz, ki pometam že več tednov sam vseh pet razredov!« Že sem mislil vzhicheno vzkljkniti: »Čast, komur čast!« toda sklonil sem glavo ter vzdihnil: »Torej, tudi Ti, moj Brut!« — Poglavje o šolskih slugah je še dolgo. Vem, da imajo drugi tovariši še mnogo več in še bridkejših izkušenj, nego je zgoraj opisana. Menim pa, da je baš antituberkulozna liga v prvi vrsti dolžna, da pomaga pri ureditvi vprašanja šol. prostorov in šol. higijene sploh. Kajti brez-dvomno je šola pogostokrat transformator tuberkuloze. In kdo je temu kriv? Zakonodajalec, ki izda zakon ali odredbo brez prevdanka. Moč se da, oziroma jo ima kr. šol. svet, odgovornost pa se naloži šol. voditelju. Primerov in dokazov za to trditve je na stotine.

— Višjemu šolskemu svetu, oziroma šolskim oblastvom vobče. (Dopis.) V poslednjem času se množijo slučaji, da se nameščajo po mestih mlade učne osebe, zlasti pa učiteljice s prav majhnim številom službenih let, dočim se starejši prosilci oziroma prosilke zavračajo, najsi so izborno klasificirani. Res je, da se rabijo tudi na podeželskih šolah dobre učne osebe, toda upoštevalo bi se naj pri tem dejstvo, da imajo starejše učne osebe, ki so po večini poročene, otroke, katerim bi rade preskrbele višjo izobrazbo. A kako je to mogoče pri tako pičli plači, ki ne zadošča niti za najpotrebnejšo hrano in obleko? Kie naj bi take učiteljske družine ali reci vdovci ali vdove z otroki vzele denar za šolanje svojih otrok. Reklo bi se

sicer lahko, da naj se dado taki otroci v rokodelski nauk. Ali, »Bože moj«, kako težko je odreči nadarjenemu otroku prošnjo za nadaljnjo študiranje! Ali bi ne bila škoda za nadarjenega otroka, če se mu ne poskrbi za višjo izobrazbo? Gospodje pri zeleni mizi! Imetje usmiljenje s takimi družinami oziroma prosilci in prosilkami in spravite jih v mesto. Znanj so nam slučaji, ko je šolska oblast žavrnila prošnjo izborno kvalificirane starejše učne osebe z otroci in podelila službo mlajši, neporočeni, dasi je bila prva tudi v terni. Mlajše učne osebe naj prično s svojim delovanjem na deželi in šele pozneje naj silijo v mesto. Šolska oblast naj upošteva v tem oziru naše želje, ki so gotovo upravičene. Prizadeti.

— Vabilo na mejo! Ob severni državni meji v Gradišču, okr. Maribor (postaja Sv. Lovrenc na Pohorju) se otvori nova šola — podružnica šole Sv. Duh na OV. Mesto je prav primerno za samca: na razpologo je meblirana soba (brezplačno), hrana v bližnji gostilni, ljudstvo je šoli zelo naklonjeno. Tovariš-(ica), ki ima smisel za obmejno prosvetno delo (petje, godba, gledal. prireditve) je vrlo dobrodošel. (Šla)! Oglasiti se je pri okr. š. svetu Maribor-okolica.

— Pomoč ruski deci. Oddelek socialne politike pokr. uprave nam poroča: Na podlagi oklica, ki ga je izdal v decembru 1921. l. gospod. pokrajinski namestnik Ivan Hribar z geslom »Deca dec!«, se je nabiralo na dan 6. decembra po vseh osnovnih in srednjih šolah v Sloveniji. Zbirka je dosegla lepo vsoto 56.932 Din 50 p., ki je bila odposlana Narodnemu odboru za pomoč deci v Beograd. Pri zbirki je sodelovalo z veliko vneto naše učiteljstvo, kateremu gre najlepša zahvala. Vsa zahvala pa tudi naši deci, ki je zbrala denar za svoje male stradaljoče brate in sestre v Rusiji.

— Tekom prvih dni maja bomo izdali dve brošuri. Nansenovo predavanje »o gladu v Rusiji«. Istotako bomo izdali nabiralne bloke za ¼, ½, 1, 5, 10 Din. Prosimo vsa društva in posameznike, da naročajo brošure in prevzamejo bloke v razpodojo. Položnice »odbora« poš. ček. št. 12.840 bodo imeli vsi poštni uradi v zalogi. Naslov: Odbor za pomoč gladojočim v Rusiji, Ljubljana, Vseučilišče, Kongresni trg. — Odbor za pomoč gladojočim v Rusiji.

— Javno predavanje na umetniški šoli »Probuda«. V četrtek dne 4. maja ob pol 19. do pol 20. ure in vsakih 4 dni pozneje bodi začel predavati znani prof. Volavšek na umetniški šoli o »razvoju naše ljudske umetnosti in o umetniški tehniki« v poslopju tehniške srednje šole (prejšnja obrtna) soba št. 10. l. nadstropje. Ker je to predavanje strogo znanstvenega značaja, predvsem pa zvezano z največjimi interesi in cilji »za naš narod in čelo državo, za procvit in napredek svojih lastnih umetniških umotvorov in ne tujih, ie dolžnost vsakega Slovenca in našega državljana, da slihi to velezanimivo predavanje. Predavanje bude na splošno omenil naš umetniški razvoj, pozneje pa še vsako panogo posebej na podlagi dokazov pristnih domačih umetniških izdelkov.

— Jaz sem zapustil šele pred šestimi tedni pokrajino Volge in grozni pogledi, s katerimi me je gledala gladna decu, me še danes preganjajo. Za njih, v imenu teh otrok, v imenu ljubezni in človečanstva prosimo Vas, in preko Vas Vaše vlade, da pomagajo hitro! — Dr. Nansen. Naslov »Odbora za pomoč gladojočim v Rusiji« ie Ljubljana, vseučilišče, Kongresni trg št. 6. poštnočekovnega računa je 12.840. Kier še ni krajevnih odborov, prosimo društva ali posameznike, ki bi hoteli zbirati prispevke, da se iavijo naravnost ljublianskemu odboru. Pošne položnice se dbe pri poštnih uradih. — Odbor za pomoč gladojočim v Rusiji.

— Občni zbor društva jugoslovenskih umetnikov, industričev in trgovcev »Probuda«, se vrši v soboto dne 6. maja ob 4. uri popoldne v uradu za pospeševanje obrti na Dunajski cesti nasproti kavarne »Europa«.

— Učenci trirazrednice v Sv. Lovrencu nad Štorami so se tudi letos spomnili Jugoslov. Maticе ter ji darovali po svojih skromnih močeh za »pirhe« 369 K.

— Otroci dvorazredne šole v Srednji Bistrici, Prekmurje, so nabrali in odposlali Jugoslovenski Matici 156 Din 50 p. ter čez 1400 znamk.

— Za pirhe Jugoslovenski Matici so nabrali in odposlali šolarji osnovne šole v Št. Janžu, Dolenjsko 152 Din 80 p.

— Ribnica. Tukajšnja šolska mladina je nabrala za pirhe neodrešenim bratom 1400 K. Nabralo se je na meščanski šoli 511 K, na obeh osnovnih šolah pa 889 K. Najiskreneja hvala požrtvovalni mladini.

— Umrl je v Mariboru dne 2. t. m. od kapi zadet M. S. Nerat, šolski ravnatelj v p. Pokojnik je bil dolgoleten urednik »Popotnik-a« in častni član naše organizacije. Na polju izobrazbe učiteljstva ima pokojnik neprecenljive zasluge. Nekrolog prinesemo v eni prihodnjih števil, Blag mu spomin!

— Umrl je v Črnomlju dne 2. t. m. nadučitelj Rudolf Schiller. Pretečeno leto mu ie umrla žena, tako da so štirje ostali otroci sirote brez staršev. Zavednemu tovarišu blag spomin!

Vestnik za učiteljšnike.

— u Pevski zbor državnega učiteljšča v Ljubljani priredi v nedeljo dne 7. t. m. koncert in Logatcu. V nadi, da ta drugi koncert istotako leno uspe, vabi zbor v prvi vrsti vse tovariše iz Logatca in okolice, seveda tudi vse prijatelje lepega petja na izlet in koncert, ki se vrši v nedeljo 7. maja ob 5. uri popoldne v »Društvenem domu« v Logatcu. Vzpored je sedaj obširnejši in obsega med drugimi skladbami tudi Lajovičev silno težak, a prekrasen mešan zbor »Zeleni Jurij«. Brez dvoma bo vsak obiskovalec koncerta uvidel, da vrši pevski zbor ljubljanskega državnega učiteljšča važno kulturno nalogo, noseč lepo slovensko narodno in unetno pesem med narod, vnetajoč s tem njegovno srce do domovine in do vsega dobrega, plemenitega in lepega. Na svidenje v nedeljo v Logatcu! — Pevski zbor drž. učiteljšča v Ljubljani.

Književnost in umetnost.

— k »Novi Rod«. Že lani, ko je pričel izhajati ta list in ga ie urejeval pesnik Janko Samec, nas je presenetil predvsem z lepo, zares estetično zunanjo opremo Bucikovo in s svojo vsebino. Letošnji »Novi Rod« pa celo prekaša lanskega, ki ie res prisrčen in tak, ki ie vseh mladini, Utegnejo ga brati z istim zanimanjem odrasli in ngdorasli. V »Kotičku malih« so otroci, ki pišejo iz svoje duše. Zunanja oprema in slike ie razveselijo in ne motijo srca. Pri »Novem Rodu« sodelujejo: Ivan Albrecht, Vera Albrechtova, France Bevk, Cvetko Golar, ki objavlja tudi nenatisnjene mladinske pesmi Ivana Cankarja, Fr. S. Finžgar, Meško, Alojzij Gradnik, Igo Gruden, Srečko in Stane Kosovel, Marija Kmetova, Vladimir Levstik, Fran Lipah, Joža Lovrenčič, Fran Milčičnik, Josip Ribičič, Petruška, Pastuškin, Janko Samec, Karel Širok, Utva, Ivan Zorec, Oton Župančič. Ilustrirajo: Bucek, Tratnik, Saša Šantel in Černigoj, ki ie oskrbel tudi letošnjo naslovno stran. V glasbenem delu Fr. Kimovec. — In ker so vsi ti naši in ie »Novi Rod« iz neosvo-bojenega ozemlja naš, ie naš tudi »Novi Rod«. Pravkar ie izšla 4. številka.

— k Simon Gregorčič (Stříbrny Dominik). Knjiga ie slovenski prevod češkega spisa mladega, žalibog že pokojnega učenjaka. Po kratki biografiji Gregorčiča podaja podrobno, z vslo znanstveno metodo a vendar poljubno napisano analizo Gregorčičevega pesniškega dela. Iz vsega dela odseva ne samo temeljito znanje predmeta, ker ga ie pisatelj vse-skozi preštudiral, ampak tudi velika pi-sateljeva ljubezen do Gregorčiča in njegovega naroda. Odkar ie Čelakovski pred devetdesetimi leti pisal o Prešernu, nismo dobili iz češkega peresa s takim znanjem in tako ljubeznijo pisane knjige o kakem slovenskem pisatelju. Saj se skoro lahko reče, da niti mi sami nimamo o nobenem našem pisatelju tako podrobno pisane razprave, kakor ie ta češka. Tako ie knjiga znamenit pojav tudi na polju naše znanstvene književnosti, prekrasen spomenik češkoslovenske vzajemnosti, ljubiteljem Gregorčičeve pesmi, posebno njegovim rojakom, na nailenši velikonoč-ni dar.

— k Šest mladinskih iger. Josip Ribičič in Ivan Vouk. Vsebinska: Jos. Ribičič: 1. Vraže, vesela igra v 3 dejanjih. 2. Škrat, vesela igra v 2 dejanjih. 3. Čudodelna srajca, igra v 1 dejanju. 4. Mladjslika v 1 dejanju. 5. Pri Sv. Petru, slika v 1 dejanju. Ivan Vouk: 6. Trije snubci, vesela igra v 3 slikah. (O delu še izpogovorimo).

— k Sokolič, št. 5. Vsebinska: 1. Naš prvi maj. J. Pelikan — dr. Br. Mr. 2. Pesem dobrovoljcev. Dr. Lj. Pivko (Konec). 3. Zakaj sem Sokol? Iz češčine preložil N. Perko. (Dalje). 4. Zgodovina telovad-be. Jos. Jeras. (Dalje). 5. Vaje z rutami na narodne pesmi za žensko decu. Ciril Horčevar. 6. Glasnik. — Odborova seja Jugoslov. Sokol. Saveza. — Priprave za vsesok. Zlet. — Tekma sokolskega naraščaja na Jenjenicah. — Koroška Bela - javovnik — II. zlet banatske sokolske

pe. — Nove knjige: Gimnastične igre. Te-
lovalne igre. II. del.

— **k Srpski Književni Glasnik**, knjiga
V., br. 8. od 16. aprila 1922. ima sledeči
sadržaj: Palanački vihori, pripovetka od
Borivoja Jevtića; Florijana Kranjčeca,
pripov. (II.) od Miroslava Križe; Pilot,
pesma od Vladimir Nazora, Mjesečina,
pes. od VI. Nazora; Vetru, pes. od Tim.
Ujevića; Pesme za Li od Momčila Seles-
kovića. — Anкета o srpsko-hrvatskim
odnosima (II.): Dr. Tomo Maretić, Melko
Čingrija, Dragiša Lapčević, Dr. Risto Je-
remić, Dr. Pero Slijepčević, Milutin Jak-
šić. — Predratna i poratna pričanja,
(kraj) od Br. Lazarevića, Istina o kolu-
barskoj bitki (I.) od generala Ž. P. Pavlo-
vića. Umetnički pregled. — Politički pre-
gled. — Ocene i prikazi. — Beleške.

— **k Priroda**, popularni časopis hrv.
prirodoslovnog društva u Zagrebu, god.
XII. br. I. od januara 1922 ima sledeči
sadržaj: Članci: Naše primorje i njego-
vo življenje. Položaj biljnoga sveta na
zemlji. Uloga tropskima i ritma pri ishrani
larva insekata. Češugar, Novi fosilni
čovjek. Borba o teoriji relativnosti, Frid-
joef Nansen, Max Verworn. — Pabirci. —
Razgovori.

Naša gospodarska organizacija.

— **Tvornica učil in šolskih potreb-**
ščin, r. z. z. o. j. v Ljubljani je imela dne
13. t. m. svoj II. redni občni zbor. Pred-
sednik Josip Reisner pozdravi vse na-
vzoče, konstatira sklepčnost in otvori
zborovanje. Preide takoj na dnevni red.
Poročilo o združenem poslovanju in ra-
čunskem zaključku za l. 1921. poda tov.
Grun. iz katerega posnamemo sledeče:
I. Upravni svet, katerega funkcije pote-
lje po § 18. zadr. pravil šele po 3 po-
slovnih letih, je v svojih sejah razprav-
ljal in sklepale o pripravih, ki naj se iz-
vrše, da pridemo prej do zgradbe tvorni-
ce. Stori je vse potrebne korake in dobil
materijalno in moralno pomoč v organi-
zaciji sami, med svojimi tovariši(-cami),
predvsem pa v vodstvu naše tiskarne, ki
nam je vedno v vsakem času in ob vsaki
priliki na uslugo. S posojilom, ki nam ga
je tiskarna dala na razpolago, smo poleg
premičnin kupili tudi skupno »Tiskar-
no« in »Učiteljskim konviktom« 219 a ob-
segajoče zemljišče ob Linhartovi ulici, v
vrednosti 140.000 K. Naši zadrugi se je
pripoznala lastninska pravica, ki je bila
glasom sklepa dež. sodišča, odd. IV., z
dne 13. maja 1921 tudi zemljinžirno iz-
vršena, do ene tretjine tega zemljišča.
Skupno aktivno premoženje premičnin in
nepremičnin zadruga znaša danes 744.925
kron 50 vin. — Na kupljenem zemljišču
je temelj za zgradbo že izkopen in ko bo
do razmere dopuščale, se takoj prične
zidanjem prve stavbe — delavnice. Upati
je, da bo stavba v prvi polovici tega leta
že pod streho, nakar se takoj prične z ob-
ratom. — V poslovnem letu 1921. zadruga
ni obratovala, ampak se je zadovoljila
le z nabiranjem članov in s pripravami
za zidanje svoje tvornice. — V imenu
nadzorstva poda svoje poročilo tov. Bla-
gajne, v katerem izreka upravnemu sve-
tu zaupanje in zahvalo za dosedanje uspe-
šno delovanje ter predlaga občnemu zboru
odobritev računskega zaključka za l.
1921. — Izvršile so se nato volitve v
nadzorstvo. Izvoljeni so bili tovariši:
Ivan Blagajne, Ivan Bernot, Ivo Tejkal,
Anton Gnus in Vita Zupančičeva. — V
debatah, ki so se razvile med posamez-
nimi točkami dnevnega reda, se je poja-
vila tudi misel, zgraditi stavbo novemu
podjetju kolikor mogoče z lastnimi de-
narjimi sredstvi, ker le od tujega »kapi-
tala neodvisno podjetje zamore uspevati
v korist sebi, učitelstvu in vsemu naro-
du. V ta namen so se razposlale poleg
okrožnic na vsa učiteljska društva tudi
nabiralne pole, ki se naj razdele med
vplivne in agilne tovariše(ice) in naj se
pridno uporabljajo v svrhu nabiranja no-
vih članov-zadružnikov, ker le v skupnem
organizatoričnem delu in v globoki
stanovski zavesti tiči ona sila, ki nas dviga
kulturno, gospodarsko in politično.
Zato ne zamujajte prilike dragi tovariši
in cenjene tovarišice in pristopajte kot
člani k omenjeni zadrugi. Izpolnjene na-
biralne pole naj se vrnejo na naslov za-
druge, nakar se posameznikom takoj
vpošljejo zadruga pravila, pristopna iz-
java v podpis in gotovo število položnic.
Prosimo pa zaradi nujnosti z delom takoj
pričeti. Čim večje število članov, tem hje-
trejši in večji uspehi, tem večja moč!
Tovariški pozdrav!

**Vsak Jugoslovan mora biti član
„Jugoslovanske Maticе!“**

Naša kulturna organizacija.

— **ko Občni zbor Slovenske Šolske
Maticе** se je vršil v sredo, 12. 4. 1922 z
začetkom ob 14 uri v osnovni šoli na Le-
dini v Ljubljani. Navzočih je bilo radi sla-
bega vremena, ki je bilo dan poprei, in
radi slabih poti vendar še zadostno šte-
vilo članov.

Po pozdravu ugotovi predsednik **Dr.
Pivko** na podlagi § 20. društvenih pravil
sklepčnost in preide takoj na dnevni red.
V svojem govoru ni imel namena podati
kritike niti smernic, hotel je le opozoriti,
da je tekmo občnega zbora treba rektifi-
kacije pravih, ki imajo zastarelo besedilo,
ki se naj času primerno formulira. Nato
omeni izredni občni zbor, na katerem je
bil radi smrti ravni. Schreinerja za pred-
sednika. Končno opraviči sklicanje obč.
zbora v velikonočnem času, dasi je bil
doslej običaj, da se je vršil obč. zbor ved-
no v božičnem času. To pa je bilo treba
storiti največ radi računov, ki jih v pre-
teklem Božiču še ni bilo mogoče skleniti,
in tudi radi drugih okolščin (zastanek de-
la v tiskarni itd.), radi česar še odbor
svojih del ob Novem letu 1922 ni imel za-
vršenih.

Iz poročila tajnika **Drja. Kovačiča** po-
snemamo, da so bila na obč. zboru, ko je
bil izvoljen novi predsednik, izpolnjena
namesto umrlih odbornikov tudi njihova
odborniška mesta in sicer so stopili v ob-
dor kot odbornika prof. **Mar. Štupca** in
ravni. **Ant. Dokler**, kot namestnik vse-
učil, prof. **Dr. K. Ozvald**, viš. šol. nadz.
E. Gangl in šol. nadz. **Pav. Flere**, kot
pregl. računov pa učitelja **V. Sadar** in
Keceji. — Članov je štele društvo v zad-
njem poslovnem letu **2452** in sicer **14**
ustanovnih in **2528** rednih; njih število
se je tedaj zvišalo v zadnji poslovni dobi
za 396 rednih članov. Smer, ki je bila po-
dana odboru na zadnjem obč. zboru, je
bila pridržana, ni bilo mogoče le prirejati
skupnih počitniških potovanj in to radi
prometnih težkoč in radi ogromnih ne-
premagljivih stroškov, ki bi iz njih nastali.
V literarnem oziru je odbor izpolnil vse,
kar mu je bilo na zadnjem rednem obč.
zboru naročenega. Ko je bil podan še na
kratko (v Učit. Tovarišu) program od odbor-
ve se do šole priobčeni in zboru za pri-
hodno dobo, je bila izrečena zahvala mi-
nistrstvu prosvete, poverjeništvu za pro-
sveto in vere, zdravstvenemu odseku za
Slovenijo in ljubljanskemu magistratu za
izdatne podpore, končno pa tudi slov.
časnikom za priobčevanje društvenih ob-
jav, pred vsemi »Učiteljskemu Tovarišu«.
— Ko je podal predsednik k tajnikovim
izvajanjem še nekaj pojasnil, je bilo taj-
nikovo poročilo odobreno.

Iz poročila blagajnika ravnatelja **Dim-
nika** posnamemo, da je bilo v zadnji
poslovni dobi dohodkov 242.848.09 K,
izdatkov 241.420.19 K, ali skupnega de-
narnega prometa 484.268.28 K, torej krog
pol milijona kron; torej prebitka 31. 12.
1921: 4.627.90 K. Vendar je prebitok le
navidezen, ker je Učit. tiskarna predlo-
žila po sklepu računov še stroškovnike za
tisk knjig za l. 1921; nekaj te vsote je že
doplačane, vendar ima še društvo vedno
dolgove v znesku 11.480 Din. Po nekate-
rih pojasnilih, da društvo kljub temu ni
pasivno, ker ima še veliko knjižno zalogo,
ki je mnogo več vredna nego navede-
ni dolg; da se dolg doplača gotovo tekom
l. 1922, z izredno prodajo knjig, kolikor
se da preakumulirati iz dosedanega od-
jemanja knjig; da Učit. tisk, eventualno
prevzame del knjižne zaloge s 25% nim
popustom, s čimer bi se dolg kril, se bla-
gajnikovo poročilo odobri.

Pregledovalci računov so predlagali
blagajniku odvezo; sprejeto.

Dodajno k blag. poročilu poroča viš.
šol. nadz. **Gangl**, da vlada ponekod ne-
razpoloženje za slučaj, da bi se letnina
zvišala. Zato poziva na izdatno in vztraj-
no agitacijo, pri čemer naj se povdaria
veliki pomen Matičnega dela. Nato je bil
sprejet njegov predlog, da se po potrebi
zviša letnina, vendar največ na letnih **20
Din**.

Pred volitvami so bila času in raz-
meram primerno rektificirana pravila, n.
pr. da društveni delokrog obsega vse
slovensko ozemlje (ne več posamezne
kronovine). Tudi o rednih občnih zbora
je bil storjen sklep, da se naj vršijo kakor
doslej vsaka 3 leta, vendar ne več v bo-
žičnem času zadnjega poslovnega leta,
nego v I. polovici prih. leta. Ustanovna
je bila zvišana na 400 Din za nove usta-
novnike, stari imajo doplačati enkrat
200 Din ali pa letno **polovico letnine**.

Pri volitvah je bil izvoljen stari ob-
bor, le namesto prof. Mar. Štupčeve je
stopil v odbor učitelj **Pavel Plesničar**.

Med volitvami je prišel na občni zbor
delegat ministrstva prosvete, g. **Jovano-**

vič, ki ga je predsednik pozdravil med
živahno aklamacijo zborovalcev.

Ker se k slučajnostim ni nihče ogla-
sil, je predsednik zahvalil zborovalce za
poset obč. zbora, jim zaklical: »Na svi-
denje čez tri leta!« in zaključil občni zbor.

Na odborovi seji, ki je sledila občne-
mu zboru, se je novi odbor konstituiral
tako-le: Predsednik: **Dr. Ljudevit Pivko**,
podpreds.: **Fran Gaberšek**; tajnik: **Dr.
Maks Kovačič**; blagajnik: **Pavel Plesni-
čar**; knjižničarka: **Vita Zupančičeva**; od-
borniki: **Ljudevit Černei**, **Jakob Dimnik**
in **Janko Košir**; odborniški namestniki:
Pavel Flere, **Engelbert Gangl** in **Dr. Karl
Ozvald**; pregled. računov: **Alojz Keceji** in
Vendelin Sadar. — Od sklepev te seje bi
bilo omeniti: Prihodnjemu občnemu zboru
se predloži, da imenuje dosedanega
blagajnika, ravnatelja **Jakoba Dimnika**, ki
je iz zdravstvenih razlogov odložil blagaj-
niški posel, v priznanje njegovih zaslug
za S. Š. M. za častnega člana. — Rokopi-
se za Pedag. Zbornik morajo strokov-
njaki, ki jih dobijo v oceno, predložiti
društvenemu odboru, ki še le končno do-
voli natis v Zborniku. — Rokopis šol.
nadz. **Finka** z metodično razpravo o pou-
ku slovenščine v šolah z nemškimi učnim
jezikom se odstopi uredništvu »Popotni-
ka«. — Končno se oddajo strokovnjakom
v oceno rokopiši: **Botanični slovar**, **Pouk
tujih jezikov** (bivši šol. nadz. M. Šijanec)
in **Ukoslovje matematike** († L. Lavtar).
M. K.

— **ko Knjige Slov. Šolske Maticе** za
l. 1921. se oddajajo nečlanom po knjigo-
tržnih cenah, ki so razvidne v zadnjem
Matičnem poročilu, nakar se naročnike
izrecno opozarja, Cena 8 Din za l. 1921
velja tedaj le za one, ki so bili v tem letu
članj Maticе. Toliko v znanje, da ne bo
nesporazumljenja pri naročevanju!

— **ko Slov. Šolska Matica** opozarja
zlasti mlajše slovensko učitelstvo, da se-
ga pridno do nienih knjigah in si tako iz-
popolnjuje svojo strokovno knjižnico. Z
malo izjemo je dobili še vse knjige, ki so
izšle pri Matici od l. 1901. dalje. Naročila
je nasloviti na tov. Pavla Plesničarja,
Ljubljana — Komenskega ul. 8.

— **ko Izkupek za bloke** smo prejeli
doslej od teh-le učiteljskih društev:
okraj Sv. Lenart (125 Din), okraj Celje
(125 Din), okraj Šoštanj (200 Din), okraj
Ormož (127 Din), okraj Marenberg (100
Din) in okraj Laško (70 Din). — Ostala
društva prosimo, da nam blagovoljijo po-
slati nabrani denar čimprej po priloženem
čeku. Blagovolite razpečati tudi ostale
listke. Uspevanje pedagoško - didaktič-
skega krožka je v prilogi tudi učitelstvu
in šolstvu izven Maribora. Snujemo znan-
stveno knjižnico in ko bo ta dovolj ob-
širna, bomo izposojali knjige tudi izven
Maribora. — **Ped. did. krožek v Mari-
boru**.

Iz naše stanovske organizacije.

Delo okrajnih društev v Sloveniji.

+ **RADOVLJIŠKO OKRAJNO UČI-
TELJSKO DRUŠTVO ZBORUJE** dne 11.
maja t. l. (četrtak) ob 10. uri dopoldne na
Breznici. Kosilo je obvezno prijaviti šol-
skemu vodstvu. Po kosilu ima sejo peda-
goški odsek.

+ **KOZJANSKO UČITELJSKO
DRUŠTVO** zboruje dne 11. maja t. l. ob
10. uri v Zagorju. Vzporod: 1. Zapisnik. 2.
Dopisi. 3. Deška ročna dela. (Hospitalci-
ja.) 4. Potovanje slovenskih kmetov po
Srbiji. Poroča tovariš Tomo Kurbus iz
Slivnice. 5. Volitev delegatov za pokra-
jinsko skupščino UJU. 6. Slučajnosti.
Udeležba obvezna.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA
KOČEVSKI OKRAJ** zboruje dne 13. ma-
ja t. l. ob 2. popoldne na osnovni šoli v
Dobrepoljah. Na dnevnem redu je redni
občni zbor društva in kmetijsko preda-
vanje g. v. sadj. nadzornika Fr. Črnago-
ja. Prihod v Dobrepolje z opoldanskim
vlakom. Glede kosila naj se vsak sam
priglasni pri tov. Filipiču, učitelju v Dobre-
poljah. — Odbor.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA
CELJSKI OKRAJ** zboruje v četrtek
dne 11. maja t. l. v mestni osnovni šoli v
Celju. Od 8. do 9. ure pevka vaja. Vsi
peveci in pevke se prosijo, da prinesejo
sekirice sigurno seboj. Točno ob 10. uri
začetek zborovanja po sledečem vzporo-
du: 1. Zapisnik. 2. Dopisi, društvene in
stanovske zadeve. 3. »Iz rastlinskega
življenja« podava ravnatelj meščanske
šole Serajnik Beno. 4. Slučajnosti in pred-
logi. Vprašalna škrinjica. Popoldan skupni
izlet v bližnjo okolico Celja. Udeležba
za vse člane obvezna ter se naj odsornost
opraviči. Odbor.

+ **LITIJSKO OKRAJNO UČITEL-
JSKO DRUŠTVO** zboruje dne 13. maja t.
l. ob 10. uri dopoldne v Litiji s sledečim
dnevnim redom: 1. Nagovor predsedni-
ka; 2. sedanjim razmeram in potrebam
odgovarjajoče poročilo tov. nadzornika
J. Bezeljaka; 3. poročilo tov. Zinke Fur-
lanove glede »Gospodinjiskih šol«; 4. do-
ločitev kraja, časa in referatov za pri-
hodnje zborovanje; 5. prosti predlogi in
nasveti; 6. ugotovitev članstva. — Bla-
gajnikova vljudna, a odločna zahteva je,
da vsak zadosti svoji dolžnosti s tem, da
poravnava članarino v tem mesecu vsaj za
I. polletje, z drugim pa za II. polletje s
primernim prostovoljnim dodatkom, kot
je bilo sklenjeno na občnem zboru (4. fe-
bruarja 1922), da more tudi on navzgor
izpolniti svojo dolžnost! Dalje izvolite
prinesiti tudi vsi oni, ki ste na zadnjem
zborovanju dobili bloke za »Učit. kon-
vikt« znesek razprodanega števila s sa-
bo, da se odpošlje na pristojno mesto. —
Novince našega okraja vabimo k pristo-
pu. Naš okraj se polagoma želi otresti
gmahljivcev in morebitnih parasitov.
Kdor res ne more priti, se najprikladneje
opraviči s tem, da društveni blagajni na-
kaže minimalni znesek 5 Din. K mnogo-
brojni udeležbi pozivlja — odbor.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA
PREKMURJE** je zborovalo dne 8. aprila
na državni narodni šoli v Murski Soboti
s sledečim vzporodom: 1. Zapisnik zad-
njega zborovanja. 2. Dopisi. 3. Šolski za-
kon. 4. Predlogi in nasveti. 5. Slučajnosti.
Tovariš predsednik pozdravi navzoče
zborovalce, posebno novovstopivše čla-
ne. Poziva vse k skupnemu smotrenemu
delovanju. — Zapisnik zadnjega zbor-
ovanja se prečita in brez ugovora odo-
bri.

Dopisi: Pokrajinski odbor »Jugoslo-
vanske Maticе« v Ljubljani se s posebnim
člankom obrača na društvo s prošnjo za
intenzivno delovanje učiteljstva pri zbi-
ranju »Pirhov«. Letošnja zbirka mora
nadkriti lansko dobro uspešo zbirko
»Pirhov«. — Tov. Rusjan predlaga, naj
se na vseh šolah uvede zbirka znamk v
prid »Jugoslov. Maticе«. Sprejeto.

Glede skupljanja sredstev za zidavo
lastnega poslopja tvornice učil, priporoča
tov. predsednik naj si društveniki po
možnosti nabavijo deleže v iznosu 100
Din, plačljive v 4 obrokih. — Tov. Kotnik
Jože nabira imena onih, ki deleže kupijo.
K društvu »Učiteljski dom« v Mari-
boru pristopijo vsi člani društva. Pristop
je obvezen.

Šolski zakon. Ker bi vsled poznega
časa bili referati o spremembah Radoje-
vičevega šolskega zakona brezpredmetni
in vsled kratkega časa, se le-te opusti.
Tov. predsednik poroča, da bo po priza-
devanju našega delegata v enketi tov.
nadzornika Flereta zmagal v glavnem
svoječasno od »Zveze« predloženi načrt,
kar se vzame z zadovoljstvom na zna-
nje.

**Obrekovalci učiteljstva in njega vo-
ditev** rastejo tudi v Prekmurju kot go-
be po dežju. Organ nar. poslanca Klekla,
»Novine« so v eni zadnjih številc ne-
sravno napadle velezaslužne moše na
šolskem polju: viš. šolsk. nadz. Gangla,
ravnatelja Dimnika in okrajnega šol. nad-
zornika Jurka. V »boju« za obrambo svojih
nekdanjih absolutističnih pravic do šol
in učiteljstva se poslužujejo vsega, kar
jim pride pod roko. Najljubše orožje je
pač laž in obrekovanje! In pri tem se sli-
šijo obupni kliki: »Vera je v nevarnost...!
« Da se v bodoče preprečijo enaki
ostudni napadi na naše vrste, je stori-
lo »Učiteljsko društvo za Prekmurje« po-
trebne korake.

Med slučajnostmi so bile v razgovoru
zanimive zadeve lokalnega značaja.

Obisk na naših zborovanjih je od
zborovanja do zborovanja slabši. Opaža-
mo v zborovalni sobi vedno iste obraze,
a še med temi mnogo pasivnih. Zdi se
mi, da imamo — žalostno sicer — med
seboj ne premajhno število takih članov,
ki se hlinijo organizaciji in društvu le ta-
krat, ko zajemajo dobrote organizacije z
veliko žlico. Tovariši! mera se polni! Na
prihodnjem zborovanju se resno pomeni-
mo, kako pridemo brezbržnosti do žive-
ga. Naša sveta dolžnost je posečati dru-
štvena zborovanja. V slučaju neudeležbe
se mora vposlati opravičilo.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA
MARIBOR IN BLIŽNJO OKOLICO** je
zborovalo 10. aprila 1922. popoldne v
dekljiški ljudski šoli na Studencih. Ob 15.
uri se je zbralo učitelstvo pred delavni-
co južne železnice ter šlo v več skupi-
nah pod vodstvom raznih gospodarjev iz
delavnice, ki so iz prijaznosti razlagali
delo in ustroj te velikanske delavnice, v
razne objekte. Po dveurnem ogledova-
nju tega res zanimivega obrata je šlo
učitelstvo v dekljiško ljudsko šolo na
Studencih. Po običajnem pozdravu pred-

sednika, posebno naših ljubih gostov g. ravnatelja Kopiča in g. nadučitelja Tarčnika, prišli smo na dnevni red in to:

Dopisi: 1. Več učit. društev se je že izreklo za gradbo »Učiteljskega konvikta« v Mariboru. 2. Pismene prijave nekaterih novih članov našega društva. 3. Dopis glede »Akcije za pomoč stradajočim v Rusiji. Društvo zastopa njega tajnica gdč. Milka Bračičeva.

II. Načrt zakona o državnih činovnikih. K tej točki govorita tovariša Vodnik in Alt. Tozadevni sklepi in predlogi se pošljejo na UJU v Ljubljano.

III. Opombe k »Osnutku šolskega zakona. Na predlog predsednika se sklene obrniti se na UJU, da naj ukrene vse, da se tudi želje slovenskega učiteljstva upoštevajo.

IV. Slučajnosti. Tovariš Cibic predlaga, da se naj društvo obrne na UJU, ki naj ukrene, da se nastavijo Primorci v Mariboru definitivno. Tovariš Hren predlaga, da naj UJU stori vse korake, da se ukine krivica glede izplačevanja dnevnice okoliškemu učiteljstvu; iste bi se morale na vsak način izjednačiti.

Sklep: Predsednik je po izčrpanem dnevnem redu zaključil lepo uspelo zborovanje.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl. Engelbert Gangl: *Sfinga*. Drama v štirih delih. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. Ljubljana 1922. Cena vezani knjigi 13 Din. (O delu še izpregovorimo).

—kpl. **ZA ŠOLSKE ODRE.** Šest mladinskih iger. Josip Ribičič in Ivan Vouk. Mladinska knjižnica »Prosveta« I. zvezek. Izdala in založila »Prosveta« — Trst. Naroča se v Ljubljani, književna zaloga »Jug«. Pred škofojo 21. (O delu še izpregovorimo).

—kpl. **Šestmesečni Dominik: Simon Gregorčič.** V Ljubljani 1922. Izdala in založila Tiskovna zadruga. 152 str. (Pota in cilji 10 zvezek.) Knjižna se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani in stane broš. 10 Din. vez. 13 Din.

—kpl. **Novi občinski volilni red za Slovenijo** je pravkar izšel pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani kot II. snopič Zbirke zakonov. Velja 4 Din. po pošti 25 para več.

—kpl. »Novi Rod«, list za mladino. Izdaja ga zveza jugoslovenskih učiteljskih društev v Trstu. ureja pisatelj Josip Ribičič v Trstu in stane za Jugoslavijo na leto 120 K. Naroča se pri Jugoslovenski Matici v Ljubljani. Doleži so izšle 4 številke »Novega Roda«.

—kpl. **Srpski Književni Glasnik** izlazi 1. i. 16. svakog meseca u sveskama od pet tabaka, i staje na godinu 140 Din.

—kpl. **Priroda** izlazi mesečno jedanput a pretplata iznosi za dake 8 Din., za ostale 15 Din. godišnje. Članovi Hrvatskog prirodoslovnog društva dobivaju Prirodu i znanstveni časopis Glasnik badava. Članarina iznosi godišnje 25 Din. Društvena Popularna Biblioteka ima dosada krasnih izdanja od najznamenitijih prirodoslovaca stranih i naših kao: Č. Flammarion, E. S. Thompson, K. Evald. Fabre, Masterlinek, Delage, Godsmith, Borel; Fink, Kučera, Gorkjanović, Gaja itd.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

— **Aljoša, Bastonada...** Zadeva je premalemu krogu znana in v tej obliki ne spada v naš list.

— **Upokožitev in zastopstvo učiteljstva v okrajnem šolskem svetu.** Stališče nadzornika, da je upokojenec še nadalje lahko zastopnik aktivnega učiteljstva v okrajnem šolskem svetu, ni pravilno. Informirali smo se na večih mestih in se mnenje vseh strinja z našim naziranjem. V tem slučaju ima priti namestnik v okr. šol. svet! Upokojenci ne volijo in ne morejo biti izvoljeni, torej more z upokojitvijo biti ukinjeno tudi njihovo zastopstvo. To stališče absolutno ni naperjeno proti upokojencem, ker jih i nadalje smatramo za svoje kolege, a ima principijelen značaj. Če nadzornik sam neče tega uvideti, je vsakdo upravičen protestirati proti nadaljnemu zastopstvu v takih slučajih.

— **Dopusti — ustavljene plače.** Zaradi 8 ted. dopusta ni ustavljena plača; edino-le v tem slučaju, če po 8 tednih ni bil dopust podaljšan in ni bil javljen nastop službe. To velja tudi za druge dopuste, kadar potečejo. V tem oziru priobčimo zadnje tozadevno odredbo.

— **Drugo doposlano gradivo** smo morali radi primanjlovanja na prostoru odložiti.

— **Krško.** Izročili smo g. J. Principijelno pa ne poročamo pred sejo o tem.

ŠIRITE IN NAROČAJTE »NARODNO PROSVETO« CENTRALNI ORGAN UJU BEOGRAD UČITELJSKI DOM.

Odgovorni urednik: Franc Strukelji.
Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Okrajni šol. svet ptujski št. 581—588/P.
Ptuj, dne 28. aprila 1922.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB V PTUJSKEM OKRAJU.

Z dovoljenjem višjega šolskega sveta se razpisuje v ptujskem šolskem okraju naslednje nadučiteljske in učiteljske službe:

1. **Sv. Andraž v Slov. Gor.**; trirazrednica: nadučiteljska in ena učiteljska služba;

2. **Sv. Bolfenk v Slov. Gor.**; dvorazrednica: nadučiteljska in ena učiteljska služba;

3. **Cirkovce**; šestrazrednica: dve učiteljski službi (1 le za moške proslilce);

4. **Hajdina**; šestrazrednica: dve učiteljski službi (1 le za moške proslilce);

5. **Majšperk**; štiri-razrednica: 1 učiteljska služba;

6. **Sv. Marko nižje Ptuj**; šestrazrednica z dvema vzporednicama: 4 učiteljske službe (2 le za moške proslilce);

7. **Ptuj — okolica**; deška šestrazrednica: 1 učiteljska služba;

8. **Vurberg**; trirazrednica: 2 učiteljski službi.

Pravilno opremljene prošnje je vložiti po predpisani službeni poti do 26. maja 1922 pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Predsednik:
Dr. Pirkmeier I. r.

Okrajni šolski svet ormoški
št. 251—254/O

Ptuj, dne 28. aprila 1922.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB V ORMOŠKEM OKRAJU.

Z dovoljenjem višjega šolskega sveta se razpisuje v ormoškem šolskem okraju naslednje učiteljske službe:

1. **Sv. Lenart pri Veliki Nedelji**, štiri-razrednica: 2 učiteljski službi (1 le za moške proslilce);

2. **Središče ob Dravi**: 1 učiteljska služba;

3. **Svetinje**, trirazrednica: 2 učiteljski službi;

4. **Sv. Tomaž pri Ormožu**, šestrazrednica: 2 učiteljski službi; (1 le za moške proslilce);

Pravilno opremljene prošnje je vložiti po predpisani službeni poti do 26. maja 1922 pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Predsednik:
Dr. Pirkmaier I. r.

Št. 613.

RAZPIS UČNIH MEST V KONJIŠKEM OKRAJU.

Na štiri-razrednici z eno vzporednico v **Vitanju** in na dvorazrednici v **Stranicah** se razpisujeta mesti nadučiteljev s službenim stanovanjem.

Pravilno opremljene in kolekovane prošnje naj se vpošljejo po službeni poti dotičnima krajnima šolskima svetoma do 28. maja 1922.

Okrajni šolski svet v Konjicah,
dne 24. aprila 1922.

Štev. 870.

Razpis učiteljskih služb.

Na osnovnih šolah v šolskem okraju Kranj se razpisujejo nastopne učiteljske službe v stalno nadomestitev:

Tekoča št.	Število razpisanih služb	Službeni kraj	Število		Presta stanovanje	V kraju se dobi		Opomba.
			prestopnih razredov	vzporednic		hrana	dostojno stanovanje	
1	2	Cerkle pri Kranju	6	1	—	1	1	Samo za moške.
2	1	Daplje	2	—	—	1	1	
3	1	Jezerko	2	—	1	1	—	
4	2	Kranj, deška osn. šola	5	—	—	1	1	Samo za moške. Prednost imajo, oni ki so usposobljeni za pouk na obrt. nadalj. šolah.
5	2	Kranj, dekl. osn. šola	8	—	—	1	1	Samo za ženske.
6	1	Podblica	1	—	1	1	—	
7	1	Podlonk	1	—	—	1	1	
8	1	Poljane	5	—	—	1	1	Samo za moške.
9	1	Preddvor	5	—	—	1	1	Samo za moške.
10	0	Selca	5	—	—	1	1	Samo za moške.
11	1	Sora	3	1	—	1	1	Samo za moške
12	1	Škofja Loka, deška osn. šola	6	3	—	1	1	Samo za moške. Prednost imajo oni, ki so usposobljeni za pouk iz risanja na obrt. nadalj. šolah.
13	1	Trebija	2	—	—	1	1	
14	3	Trzič, deška osn. šola	5	3	—	1	1	Samo za moške. Prednost imajo oni, ki so usposobljeni za pouk na obrt. nadalj. šolah.
15	1	Zalilog	1	—	1	1	—	
16	1	Železniki	4	—	—	1	1	Samo za moške. Prednost imajo oni, ki so usposobljeni za pouk na obrt. nadalj. šolah.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo najkasneje do dne
15. maja 1922
po službeni poti na podpisani okrajni šolski svet.

Kdor prosi za več služb ob enem, mora vložiti za vsako službo posebno prošnjo. Prosilci, ki še niso stalno nameščeni v javni ljudskošolski službi na bivšem Kranjskem, morajo dokazati z državnozdravniškim izpričevalom, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

Okrajni šolski svet v Kranju,
dne 20. aprila 1922.

Znidarčič, I. r.

Neizprosna usoda je iztrgala dne 28. 4. t. l. iz vrst tukajšnjega učiteljstva požrtvovalno tovarišico gospo

Ido Moll roj. Turnšek.

Pogreb se je vršil v nedeljo 30. aprila ob 15. uri iz hiše žalosti na domače pokopališče.

Zavedni in marljivi učiteljci ohranimo trajen in časten spomin.

Krajni šolski svet v Trbovljah.

Globoko potrti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš nadvse ljubljeni, predragi in nepozabni oče, sin, brat, svak in stric gospod

RUDOLF SCHILLER

nadučitelj v Črnomlju

danes v torek, dne 2. maja, dōpoldne po kratki, mučni bolezni, previden s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb našega ljubljene očeta bo v četrtek, dne 4. maja, ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti na domače pokopališče v Vojni vasi.

Ohranite ga v blagem spominu in molite zanj!
Sv. maše se bodo brale v domači župni cerkvi.

Črnomelj, dne 2. maja 1922.

Globoko žalujoči in osamljeni otroci:
Relči, Melita, Zdenka, Miran in vsi ostali sorodniki.

Udruženje Jugoslovanskega Učiteljstva — poverjeništvo Ljubljana
javlja tužno vest, da je dne 2. t. m. nenadoma preminul njega častni član in
dolgoletni urednik „Popotnika“

MIHA I. NERAT

šolski ravnatelj v p.

Dolgoletnemu, požrtvovalnemu delavcu za povzdigo izobrazbe učiteljskega
stanu in slovenskega šolstva bodi ohranjen najčastnejši spomin.